



Markaloven trådte i kraft 1. september 2009. Det er altså litt over et år siden. Det er både kort og lenge på samme tid. Kort fordi et år går fort, lenge fordi det likevel har skjedd en god del dette ene året.

I Miljøverndepartementet har vi fått en rekke nye arbeidsoppgaver knyttet til markaloven. En del av disse er enkeltsaker som kommer fra kommunene, samt prosesser knyttet til informasjonsskriv, igangsetting av prosesser med vern og med grensejusteringer.

Noen synes sikkert vi har vært ganske trege til å behandle en del av disse sakene. Det stemmer, og det har vi gjort med vilje. De første sakene setter en standard for de kommende. Det er derfor viktig at vi bruker tid på å være helt sikre på at de avgjørelsene vi treffer i de første sakene, er gode og riktige avgjørelser, som gir et godt grunnlag å bygge videre når vi skal behandle de senere sakene.



Pyramiden viser markalovens tre viktigste grep.

Selve grunnmuren er at markagrensen lovfestes for å sikre dens grenser. Formålet har betydning for spørsmål om endring av grensen. Dette reguleres av markaloven alene.

Mellomnivået: Omfatter alle de områder som ikke har et særskilt vern. Her skal det legges vekt på en helhetlig og enhetlig forvaltning og en bærekraftig bruk av området i samsvar med lovens formål som er friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Her gjelder markaloven sammen med plan- og bygningsloven, sektorlover og naturmangfoldloven. Ved motstrid går markaloven foran, dog ikke ved vern.

Øverste nivå i pyramiden: Loven gir også adgang til å innføre særskilt vern i områder av Marka som har særskilte naturopplevelsesverdier, samt at marka har flere verneområder som nå er vernet etter naturmangfoldloven.

Her gjelder markaloven og naturmangfoldloven

Lovens formål

"Formålet med loven er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Loven skal sikre Markas grenser og bevare et rikt og variert landskap og natur- og kulturmiljø med kulturminner.

Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk til andre formål."

3

Foto: Marianne Gjerdy

Markalovens formål gir hensynene til friluftsliv, naturopplevelse og idrett forrang framfor annen bruk.

Friluftsliv, naturopplevelse og idrett vil være styrende for praktiseringen av loven. Dette til forskjell fra bl.a. plan- og bygningsloven som har et lagt bredere formål knyttet bærekraftig bruk generelt, og ikke begrenset til visse hensyn, slik som Markaloven.

Bærekraftig bruk til andre formål: Disse hensyn er underordnet lovens hovedformål. Likevel er det grunn til å understreke at virksomhet innen tradisjonelle næringer som jordbruk og skogbruk har bidratt til – og bidrar fortsatt til – å vedlikeholde Markas verdifulle kulturlandskap, ikke minst ved å sikre og vedlikeholde de tradisjonelle ferdselsvegene. Samt opprettholde og utvikle lokalsamfunn i Marka. Dette er noe vi har i Marka og som vi ønsker å videreutvikle.

Formålsbestemmelsen er ikke bare fine ord i starten av lovteksten, bestemmelsen har en realitet. Den **setter rammer** for hva som kan tillates etter loven. Den setter for eksempel rammer for hva kommunene kan planlegge til i sin kommune. Kommunene kan for eksempel ikke planlegge for ny næringsvirksomhet eller utvidelse av eksisterende næringsvirksomhet. Unntak gjelder for idrettsanlegg som kan innpasses innenfor lovens formål.

Byggeforbudet Forholdet til plan- og bygningsloven



4

I Marka er det bygge- og anleggsforbud. Det betyr at alle tiltak i Marka må behandles etter markaloven.

Unntatt fra dette er skogbruk og landbruk.

Men det skal være slik at alle tiltak og bruk som bygger opp under markalovens formål skal kunne gjennomføres i marka. Også det å utvikle lokalsamfunn i Marka er et viktig hensyn å ta.

Byggeforbudet betyr at kommunene i utgangspunktet ikke kan planlegge for bygge- og anleggstiltak i Marka, for eksempel nye boligfelt. Dette betyr også at det ikke kan etableres ny næringsvirksomhet i Marka, og at eksisterende næringsvirksomhet i utgangspunktet ikke kan utvides i Marka.

Byggeforbudet gjelder ikke landbrukstiltak (og heller ikke anlegg for overføring eller omforming av elektrisk energi eller kraftproduksjonsanlegg i statlig arealplan? Jf. § 5 annet ledd jf pbl § 1-3 annet ledd og 6-4 tredje ledd).

Tiltak det kan planlegges for i Marka



Markaloven sier at det kan planlegges for

- stier og løyper,
- idrettsanlegg som kan innpasses innenfor lovens formål og
- offentlige infrastrukturanlegg.

Også tiltak som omfattes av kommunale planer i henhold til § 7, kan bare settes i verk etter at kommunen har gitt tillatelse , jf. § 14.

Søknadsbehandlingen for disse sakene skal imidlertid begrenses til å kontrollere at tiltakene er i samsvar med vilkårene i § 7.

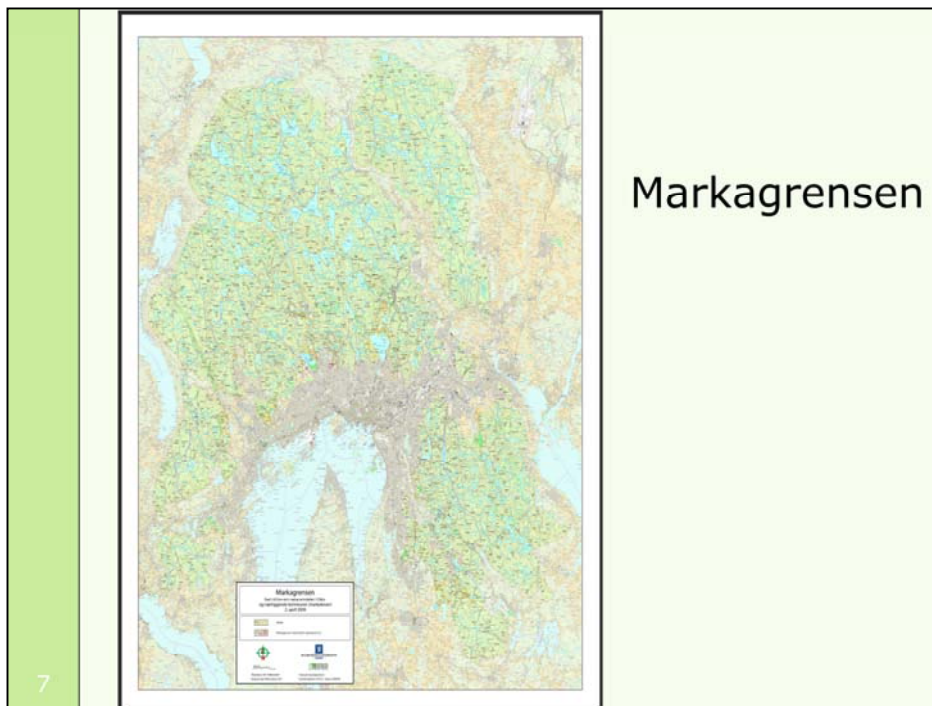
Sakstyper og prosesser



Vi har lagt vekt på at de første sakene må behandles grundig. Vi må vurdere hva de første vedtakene får av betydning i den konkrete saken. Videre må vi vurdere hva disse første enkeltsakene har å si for framtidige saker, dvs. deres presedensvirkninger.

Departementet kommer i hovedsak i befatning med tre følgende sakstyper:

- Markagrensen
- Plansaker – planoppstart og stadfesting
- Vernesaker



Bildet viser det juridisk bindende kartet av Marka.

Det kartet dere ser her representerer, i juridisk sammenheng, noe historisk. For første gang vedtas i lovs form et juridisk bindende kart. Det har aldri skjedd tidligere.

Et av hovedformålene med Markaloven er at den skal sikre Markas grenser. Det betyr at grensen betyr noe. Den skal representere et skille mht. friluftsliv, naturopplevelse og idrett.

Ved å ta inn sikring av Markas grenser som et formål, ønsker Stortinget å forhindre at markagrensen mister sin betydning og at man ikke justerer grensen unødig, samt at man skal søke å unngå flere mindre grensejusteringer over tid som samlet kan utgjøre et betydelige inngrep i Marka.



Markaloven § 2 gir et visst rom for å innskrenke lovens geografiske virkeområde gjennom **justering** av grensen.

Grensejusteringer i form av innskrenkninger bare bør skje i særskilte tilfelle der den fastsatte grensen **medfører store praktiske vanskeligheter** som ikke kunne forutses ved grensefastsettelsen eller der det anses hensiktsmessig å justere grensen.

Så hva er en justering? Det er snakk om små justeringer. Hvis det gjelder større arealer eller det gjøres vesentlige innhugg i Marka, snakker vi ikke lenger om justeringene. Da snakker vi om endringer som det ikke er hjemmel i loven til å foreta. En justering kan f.eks. være at en skole eller bolig er delt i to. Da bør man åpne for at grensen justeres slik at hele skolen eller boligen blir liggende på samme side av grensen. Og der det er hensiktsmessig, kan man vurdere å justere grensen, f.eks. der grensen tar med en liten snipp av en golfbane eller en liten del av en privat hage.

Utvidelse av grensen

Legge til nærliggende områder
- ha tilsvarende verdi for friluftslivet
- få tilsvarende verdi for friluftslivet

Forslag fra enkelte kommuner
og fra Naturvernforbundet i Oslo
og Akershus

9

Foto: Marianne Gjerv

Etter § 2 kan man gjennom forskrift også forandre grensen ved å legge til nærliggende områder, dvs. utvide markalovens geografiske område.

Områder som skal legges til, trenger ikke å grense til det som i dag er Marka, men området må ligge i nærheten.

Det er to vilkår for å legge et nytt område til Marka:

Området må enten

- 1) ha tilsvarende verdi for friluftslivet som de områdene som i dag er i Marka eller
- 2) kunne få tilsvarende verdi for friluftslivet gjennom tilrettelegging eller skjøtsel.

Det er ikke satt noen grenser for hvor store områder som kan legges til. Loven inneholder derfor gode muligheter for å utvide Marka, der dette anses hensiktsmessig eller ønskelig. Det skal imidlertid legges vekt på å unngå økt utbyggingspress på dyrket mark i kommunen.

Alle kan komme med forslag til endringer. Vi har fått forslag både fra enkelte kommuner og fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus.

Innkomne grensejusteringsforslag



Bærum kommune
Enebakk kommune
Feiring Bruk AS
Hobøl kommune
Hole kommune
Lier kommune
Lunner kommune
Lørenskog kommune
Oslo kommune
(enkeltstående mindre justering)
Rælingen kommune
Skedsmo kommune
Ski kommune

10

Foto: Marianne Gjerv

Vi har fått inn 12 forslag til grensejusteringer:

Bærum kommune
Enebakk kommune
Feiring Bruk AS
Hobøl kommune
Hole kommune
Lier kommune
Lunner kommune
Lørenskog kommune
Oslo kommune (enkeltstående mindre justering)
Rælingen kommune
Skedsmo kommune
Ski kommune

Prosess, grensejusteringer



På møtet om grensejusteringer 16. september sa vi at vi ville ha møter med kommunene som har fremmet forslag om grensejusteringer.

Foreløpig har vi hatt slike møter med følgende kommuner: Hole, Lier, Ski, Enebakk, Rælingen, Lørenskog, Bærum, Hobøl og Skedsmo. De vi har igjen er Lunner kommune og Feiring Bruk. I tillegg skal vi ha møte med Naturvernforbundet Oslo Akershus og de kommunene som berøres av deres forslag.

Dette har vært nyttige møter for oss. Vi har gitt noen signaler om hvor vi står på disse møtene. Samtidig er jo sånn at dette er ny mark å pløye for oss også. Og vi lærer underveis, ikke minst når vi er alle forslagene i sammenheng.

Det vi har gjort på alle møtene, er at vi sier litt om prosessen vi er inne i, og litt om hva vi mener loven i utgangspunktet gir hjemmel for. Deretter går vi igjennom kommunenes forslag, ett for ett. Og kommunene synliggjør hva de ønsker og begrunner dette. Vi konkluderer ikke i møtene – gir kanskje noen signaler, i enkelte tilfelle ganske tydelige – men tar i alle tilfelle med oss forslagene tilbake for vurdering.

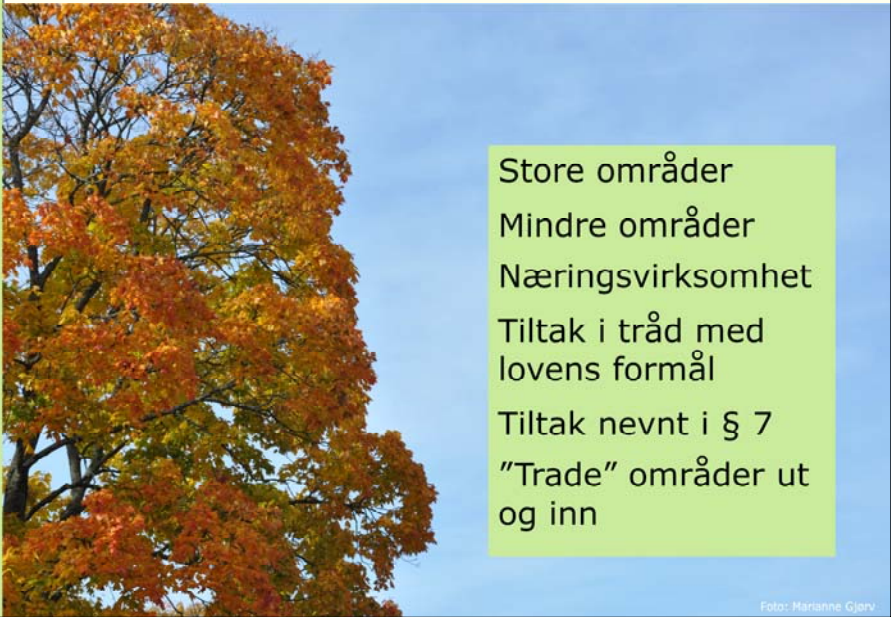
Planen fremover er å **gjennomføre møter** med kommuner og andre som vi ennå ikke har hatt møter med.

Deretter vil vi utarbeide et **høringsbrev** der vi vil foreslå utvidelser og innskrenkninger av grensen på de steder der det er hjemmel for det og vi etter en konkret vurdering mener det bør foretas en grensejustering.

Vi håper på å **sende ut høringsbrevet i januar 2011**. I praksis kan vi vente at forskriften kan bli **vedtatt våren 2011**.

Utfordringer

12



Store områder
Mindre områder
Næringsvirksomhet
Tiltak i tråd med
lovens formål
Tiltak nevnt i § 7
"Trade" områder ut
og inn

Foto: Marianne Gjerv

Vi lærer mye gjennom møtene, ikke minst får vi god samlet oversikt over forslagene og deres mulige konsekvenser.

Vi opplever at mange kommuner mener grensen ble satt tilfeldig og vilkårlig i utgangspunktet.

Et gjennomgående trekk er at mange kommuner er overoptimistiske med tanke på hvor store områder som vi har hjemmel til å ta ut av marka gjennom forskrift.

Flere kommuner ønsker også å ta områder ut av marka fordi man ønsker å etablere ny eller utvide eksisterende næringsvirksomhet. Dette er det ikke hjemmel for.

Mindre områder som de mener er ulogisk satt, f.eks over et jorde.

Vi ser også at mange kommuner ønsker å ta ut områder fordi de skal bruke dem til aktiviteter som fint kan være i Marka. Skianlegg, for eksempel. Dette anser vi som unødvendig.

Eller områder som er unntatt fra bygge- og anleggsforbudet etter § 7, for eksempel veier. Slike områder kan fint ligge i marka.

Enkelte kommuner ønsker å "trade" områder inn og ut. Det vil si at hvis de ønsker et område ut av Marka ett sted, og tilbyr et område i "bytte" et annet sted. Loven legger ikke opp til slik byttehandel. I enkelte konkrete tilfelle ser vi imidlertid at det er naturlig å se områdene i sammenheng. I disse tilfellene ligger områdene som oftest svært nære hverandre, de er små og det er gjennomgående praktiske hensyn som ligger bak.

Tillatelse til igangsetting av planarbeid



Markaloven stiller egne krav til planarbeidet i kommunene. Kommunen kan ikke starte planarbeidet før den har fått tillatelse fra Miljøverndepartementet eller evt. Fylkesmannen til å sette i gang planarbeid. Det betyr for eksempel at kommunen ikke kan sende ut varsel om planoppstart før tillatelse er gitt.

Etter markaloven kreves det tillatelse fra departementet til å sette i gang planarbeid i kommunen. Regelen er begrunnet med at det ikke er hensiktsmessig med en så vid adgang til å gjennomføre planlegging i Marka som plan- og bygningslovens generelle regler hjemler. Det er videre viktig å ha avklarte rammer og premisser for planutarbeidelsen, slik at det ikke brukes unødige ressurser på planlegging til formål som ikke vil kunne godkjennes innenfor rammen av de hensyn markaloven skal fremme.

Søknad om tillatelse sendes Miljøverndepartementet via Fylkesmannen i eget fylke, men med kopi til Fylkesmannen i Oslo og Akershus. I søknaden må kommunen redegjøre for hva hensikten med planarbeidet er og for hvordan det forholder seg til formålene i markaloven. Fylkesmannen vurderer søknaden og gir en faglig tilrådning til Miljøverndepartementet.

Departementet vurderer så saken, og gir tillatelse til planoppstart hvis formålet med planleggingen ligger innenfor lovens formål, eventuelt med krav om utredninger eller andre vilkår. Dette er ikke en vanlig tillatelse, men et "GO" til å fortsette planlegging, men slik at den må være i samsvar med lovens formål. Her kan departementet også gi nærmere føringer til kommunens videre planlegging.

Hvis planen ikke innebærer noen endring i den delen av planen som ligger i Marka, kan Fylkesmannen selv gi tillatelse til igangsetting. Det vil si at Fylkesmannen ikke trenger å sende saken videre til departementet, men fattet endelig beslutning selv. Dette forutsetter imidlertid at den delen av planen som ligger innenfor Marka, er i samsvar med markaloven.



Saker om tillatelse til planoppstart

Avgjorte saker:

- Oslo kommune, Linderudkollen Skisenter
- Oslo kommune, Sørkedalen, gang- og sykkelvei
- Oslo kommune, Maridalen, gang- og sykkelvei
- Oslo og Nittedal kommuner: Movatn, kryssningsspor
- Oslo og Ski kommuner: dobbeltspor Oslo-Ski (Follobanen)
- Ski kommune, tømmervelte
- Oppegård kommune, Østre Greverud, gang- og sykkelvei
- Oslo kommune, Styggedalen, snødeponi

Saker under behandling:

- Oslo kommune, barnehage ved Holmenkollen leir
- Oslo kommune, Sørli besøksgård
- Bærum kommune, Løvenskioldbanen-

14
Foto: Marianne Glørv

Vi har gitt tillatelse til igangsetting av planarbeid i følgende syv saker:

- Oslo kommune, Linderudkollen Skisenter.
- Oslo kommune, Sørkedalen. Gang- og sykkelvei
- Oslo kommune, Maridalen. Gang- og sykkelvei
- Oslo kommune og Nittedal kommune, Movatn. Kryssningsspor
- Oslo kommune og Ski kommune, dobbeltspor Oslo-Ski (Follobanen)
- Ski kommune, tømmervelte
- Oppegård kommune, Østre Greverud, gang- og sykkelvei.

Vi har sagt nei til igangsetting av planarbeid i en sak, som gjaldt snødeponi i Styggedalen i Oslo kommune. Begrunnelse: snødeponi er utenfor markalovens formål og omfattes ikke av unntakene i loven.

Innkomne men ikke avgjorte saker:

- Oslo kommune, ny barnehage ved Holmenkollen leir.
- Oslo kommune, Sørli besøksgård
- Bærum kommune, Løvenskioldbanen



Stadfesting av plan

15

Foto: Marianne Gjerv

Når kommunen har gjennomført sin planlegging og vedtatt en plan, krever markaloven at planen skal stadfestes av Miljøverndepartementet for at den skal få rettsvirkning etter plan- og bygningsloven. Kommunene kan altså ikke lenger egengodkjenne planer i Marka.

Akkurat som med søknader om igangsettingstillatelser, skal saker om stadfesting sendes via Fylkesmannen.

Ordningen med innsigelse og meklingsmøter faller bort i disse sakene. Dette henger sammen med at innsigelsesordningen har sin funksjon der kommunen kan egengodkjenne planen. Fylkesmannen og andre kan imidlertid komme med merknader til planen, og fylkesmannen kan ha møter med berørte parter før saken sendes departementet. På slike møter bør uenighet klarlegges og drøftes, og dette kan gi grunnlag for en ny behandling i kommunen der opprinnelig vedtak endres.

Stadfesting av planer som bare delvis omfatter områder i marka og der det ikke gjøres endringer i den delen av planen som gjelder Marka: myndigheten til å stadfeste slike planer er **IKKE** delegert til Fylkesmannen, så de må inn til departementet for stadfesting.

Saker om stadfesting av plan



Vi har hittil stadfestet to planer: Den ene er reguleringsplanen for Tryvann vinterpark. Den andre gjelder endret reguleringsplan for adkomstvei til Wyllerløypa og er dermed også knyttet til Tryvann Vinterpark.

Saker under behandling:

- Oslo kommune, høydebasseng Vettakollen. Befaring var 16. juni.
- Bærum kommune, Skytterkollen. Hotell m.m Befaring var 7. juni.
- Rælingen kommune, Kommunedelplan for Fjerdingby. Marikollen alpinanlegg, lysløype langrenn, parkeringsplass vei for beredskap. Befaring var 26. oktober.
- Nittedal kommune, kommuneplan 2009-2020, omfatter bl.a. Varingskollen alpinanlegg og fritidsboliger ved Lønsvoll. Befaring var 28. oktober.
- Nannestad kommune, Kommuneplan 2010-2015, skianlegg (langrenn) på Sjonken. Befaring var 29. september.
- Oslo kommune, Bogstad vinterparadis. Kunstisbane. Befaring var 11. oktober.
- Rælingen kommune: Smestad vest, bygging av høydebasseng med adkomstvei samt etablering av ballplass/grusbane innenfor markagrensen. Befaring av talt 19. november.

I tillegg har vi følgende saker som er avgjort etter/skal behandles etter Rikspolitiske bestemmelser:

- Asker kommune, Vestmarkveien. Samtykke for å sette opp ny bolig. Ferdig behandlet i Miljøverndepartementet (tillatelse gitt).
- Nittedal kommune, Ås gård. Fradeling av fire parseller. Ferdig behandlet i Miljøverndepartementet (tillatelse ikke gitt).
- Bærum kommune, Øvre Haga. Samisk temapark. Ferdig behandlet i Miljøverndepartementet (tillatelse ikke gitt).
- Oslo kommune, Sørkedalen/Elveli, feltrittbane. Befaring var 16. juni. Ikke avgjort.

Tryvann Vinterpark

Reguleringsplan stadfestet
6. september 2010

17

Foto: Marianne Gjerv



Ingen dårlige formål i Markaloven.

Avveies mot hverandre. Som i alle innsigelsessaker etter plan- og bygningsloven, men slik at markalovens formål legger sterkere føringer enn plan- og bygningsloven

Fra vedtaket:

"...utvikling av Tryvann Vinterpark til et tidsmessig helårsanlegg faller inn under markalovens formål om å fremme og tilrettelegge for idrett."

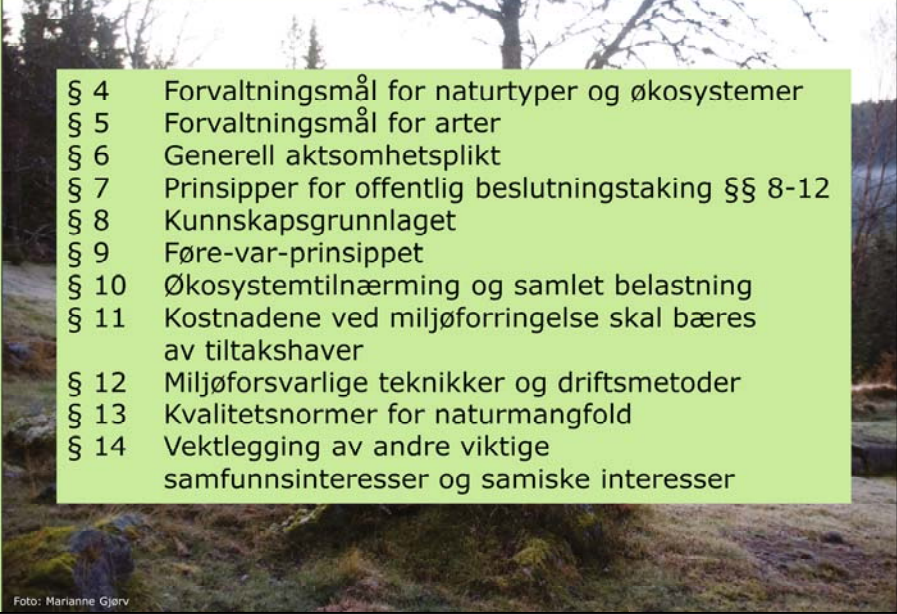
Miljøverndepartementet mener reguleringsplanen innebærer løsninger som i tilfredsstillende grad forener alpinanleggets behov og friluftsinnteressene i området.

Departementet foretok likevel enkelte justeringer:

- justering av nybegynnerområdet for å ivareta viktige naturkvaliteter rundt myra ved toppområdet
- presisering av at det tillatelse varmestuer i tilknytning til aktiviteten i området, men ikke ordinær restaurantdrift. Det vil være i strid med byggeforbudet og forbudet mot utvikling av ny næringsvirksomhet i marka.
- Kommunen tok frivillig på seg å sikre skog av tilsvarende kvalitet som skog som ble ødelagt av tiltaket.

Dessuten må kravene i naturmangfoldloven kapittel II være oppfylt. Dette kommer vi til nå.

Naturmangfoldloven kapittel II

- 
- | | |
|------|---|
| § 4 | Forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer |
| § 5 | Forvaltningsmål for arter |
| § 6 | Generell aktsomhetsplikt |
| § 7 | Prinsipper for offentlig beslutningstaking §§ 8-12 |
| § 8 | Kunnskapsgrunnlaget |
| § 9 | Føre-var-prinsippet |
| § 10 | Økosystemtilnærming og samlet belastning |
| § 11 | Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver |
| § 12 | Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder |
| § 13 | Kvalitetsnormer for naturmangfold |
| § 14 | Vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser |

18

Foto: Marianne Gjerv

Naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009, med unntak av lovkapittel IV om fremmede organismer.

Kap II gjelder alle **offentlige beslutninger av statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter** som berører naturmangfold, enten det vernes/tas vare på eller når det er snakk om inngrep.

Gjelder saker etter plan- og bygningsloven, markaloven, naturmangfoldloven, skogloven, jordloven osv.

Grunnmuren. Formål, forvaltningsmål og prinsipper. Prinsippene i §§ 7-12.

Kap II må komme inn i saksbehandlingen med en gang og følge saker hele veien fram til beslutning.

Alle relevante problemstillinger skal avdekkes.

Kan dukke opp nye relevante forhold.

Ikke godt nok med en overflatisk vurdering til sist. Konsekvensene må angis konkret.

Ikke nok å vise til "viktige naturtyper", men hva slags status den har, hva slags utvikling og hvilke konsekvenser planen eller tiltaket vil få for arten eller naturtypen.

Det viktige utgangspunktet, som ligger til grunn for det hele, er at beslutninger skal baseres på kunnskap.

Den som treffer beslutninger har plikt etter loven til å dokumentere hvilken kunnskap som foreligger.

Det skal gjøres rede for hva kunnskapen avdekker, hvordan natur påvirkes.

Så skal det endelig dokumenteres hvordan denne kunnskapen er brukt, vurdert og vektlagt i den konkrete saken.

Naturmangfoldloven i saker om tillatelse til planoppstart



19

Foto: Marianne Gjerv

Kravene i naturmangfoldloven § 7 gjelder for alle saker som berører naturmangfold. Både etter plan- og bygningsloven og markaloven.

Det er ved planoppstart tilstrekkelig at kommunen redegjør for og synliggjør de relevante forhold og vurderinger i forhold til naturmangfoldloven §§ 8-12 i selve planvedtaket – altså ikke krav til vurderinger allerede ved søknad om igangsettingstillatelse. Det henger sammen med at det er først når slik tillatelse er gitt at man får lov til å begynne å planlegge, og inn i planleggingen går vurderingene etter naturmangfoldloven.

Når det varsles om planoppstart må det være avklart om det skal være konsekvensutredning eller ikke, for forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart.

Dersom planen skal konsekvensutredes, skal konsekvensutredningen ta sikte på å oppfylle de krav som følger av naturmangfoldloven. Det er ikke hensiktsmessig å måtte foreta f.eks. ytterligere innhenting av informasjon eller begynne på bunnen av for å vurdere alternative driftsmetoder etter at konsekvensutredningen er gjort.

Naturmangfoldloven i saker om stadfesting av plan



I sitt endelige planvedtak må kommunen redegjøre for og synliggjøre alle relevante forhold og vurderinger i forhold til naturmangfoldloven §§ 8-12. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 skal også trekkes inn i skjønnsutøvingen.

Kommunen må også vurdere føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om samlet belastning (§10) og om lokalisering (§ 12).

Kommunens redegjørelser vil gi Miljøverndepartementet et godt grunnlag for å vurdere planen når den sendes inn for stadfesting.

Naturmangfoldloven i Tryvannssaken



21

Foto: Marianne Gjerv

Vurderinger etter naturmangfoldloven i saker etter markaloven, som for eksempel i Tryvannssaken, skiller seg ikke fra en vanlig plansak etter plan- og bygningsloven. De samme krav gjelder etter plan- og bygningsloven som etter markaloven.

Gjennomgang av kommunens planer

Kommunens planer skal være i samsvar med markaloven senest 1. september 2013

22

Foto: Marianne Gjerv

Etter markaloven § 8 plikter kommunen å sørge for at arealdeler av kommuneplan og reguleringsplaner for Marka-områdene i egen kommune er i samsvar med markaloven.

Dette skal skje senest fire år etter lovens ikrafttredelse, det vil si senest 1. september 2013.

Dette betyr at kommunene i god tid før dette må gjennomgå og vurdere planene opp mot markaloven. Det kan være en effektiv løsning å kombinere dette med kommunens ordinære planarbeid, for eksempel i forbindelse med rullering av kommuneplan eller i forbindelse med utarbeidelse av ny reguleringsplan for et område der deler av det strekker seg inn i Marka.

Hvis kommunen finner at planen er i samsvar med markaloven trenger ikke kommunen treffe noe planvedtak, men kommunen må melde fra til Fylkesmannen om at den finner at planen er i samsvar med markaloven. Meldingen må inneholde en vurdering og begrunnelse for hvorfor planen er vurdert å være i samsvar med loven. Jo mer omfattende og kompleks planen er – den delen som gjelder Marka – jo større krav til vurdering og begrunnelse.

Hvis kommunen finner at planen er I STRID med loven, bør planen endres eller oppheves. Hvis kommunen velger å endre planen må kommunen søke om tillatelse til igangsetting av planarbeid, slik vi snakket om i sted. Hvis kommunen velger å oppheve planen gjelder plan- og bygningslovens regler for oppheving av plan, jf pbl § 12-14. Hvis kommunen velger å ikke gjøre noe, blir det vanskelig å få dispensasjon for tiltak etter loven.

Vern av særlig verdifulle friluftsområder



De vernekriterier som følger av markaloven og som ikke følger av naturmangfoldloven, er knyttet til friluftsliv og naturopplevelse. Det nye her er at man kan verne friluftslivsområder som på grunn av naturopplevelsesverdier har særskilte kvaliteter for friluftslivet, såkalte eventyrskoger.

Etter markaloven § 11 er det mulig å verne spesielle områder i Marka, og da innføre andre restriksjoner enn det som gjelder ellers i Marka.

Det er allerede 44 verneområder i Marka som totalt utgjør 114613 daa eller 114,6 km². Med utgangspunkt i at Marka utgjør 1700 km² er dette 6,6 %. Dette er områder som er vernet etter naturmangfoldloven.

I områder som er vernet etter den tidligere naturvernloven og områder som er regulert til spesialområde, for eksempel til naturvernformål, bevaring eller sikringsområde for drikkevann, eller områder som inngår i særskilte planer eller vedtak etter § 7 første ledd nr. 3 og 4, gjelder de restriksjoner som følger av de konkrete verne- eller planvedtak i tillegg til loven.

Kriterier og prosess ved forslag til vern etter markaloven

Verneformål: friluftsliv og naturopplevelsesverdier



24

Foto: Marianne Gjørvi

Kriterier og prosess ved forslag til vern etter markaloven.

Verneformål: friluftsliv og naturopplevelsesverdier.

Prosess 2010/2011

Operasjonalisere kriteriene for vern i Marka

Konkrete forslag til vern eller kartlegging/registrering og verdsetting av friluftsområder i Marka

Fylkesmannen vurderer og fremmer forslag som sendes på høring

Fylkesmannen oppsummerer og sender tilrådning til Miljøverndepartementet
Vedtak om vern fattes av Kongen

25

Foto: Marianne Gjerv

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har fått i oppdrag å utvikle det faglige grunnlaget for vern i marka.

17. september 2010 hadde vi møte med berørte skogeiere der vi inviterte til synspunkter på fremgangsmåten for vern av friluftsområder i Marka.

Et eksternt fagmiljø (Norsk institutt for naturforskning) har (etter en anbudskonkurranse) fått i oppdrag å operasjonalisere kriteriene for vern i marka.

Rapport fra dette arbeidet skal foreligge i februar 2011.

I neste fase i dette arbeidet vil vi invitere skogeierorganisasjonene og andre organisasjoner og kommuner til å foreslå områder som er aktuelle for vern som friluftsområder eller mer utførlig registrering og kartlegging.

Vi har allerede fått inn forslag fra Naturvernforbundet i Oslo og Akershus om vern av 12 områder, samt ett forslag fra Oslo og omland Friluftsråd (vern av Tryvannsåsen).

De foreslåtte områdene vil deretter bli vurdert etter den metode som er utarbeidet.

Fylkesmannen vurderer og fremmer forslag som sendes på høring.

Fylkesmannen oppsummerer og sender tilrådning til Miljøverndepartementet.
Vedtak om vern fattes av Kongen.

Statens naturoppsyn

Statens naturoppsyn skal:

- føre oppsyn med at loven følges
- gi veiledning og informasjon



26

Foto: Heidi Sørensen

Statens naturoppsyn skal ha eget oppsyn i marka. De skal sørge for at loven følges og gi veiledning og informasjon.

Markarådet

Markarådet skal arbeide for å fremme formålet med loven
Ombudsmannsfunksjon

27



Markarådet skal arbeide for å fremme formålet med loven og skape en god kontaktflate mellom brukerne av marka.

Noe av det viktigste for å få til en helhetlig forvaltning av Marka, er også å trekke med de forskjellige brukerne og aktørene i Marka underveis i forskjellige prosesser. På den måten bidrar vi til at viktige saker blir godt opplyst.

Rådet vil få en **ombudsmannsfunksjon** i Marka. Rådet kan blant annet gi uttalelse til søknader om tillatelser i større saker og ved søknader om dispensasjon.

Rådet kan videre gi uttalelser til forslag til arealplaner og forslag til vern av friluftsområder.

Flerbruksforskrift: Rådet kan også utarbeide forslag forskrift om hensynsfull bruk av Marka. Formålet med forskriften vil blant annet være å oppnå gode betingelser for flerbruk i Marka. Her må det legges vekt på å bevare og utvikle et godt forhold mellom brukere og grupper av brukere i Marka innen henholdsvis friluftsliv, idrett og næringsutøvelse, i tillegg til hytteeiere og fastboende. Det skal legges vekt på at flerbruken i Marka skal foregå innenfor rammen av bærekraftig bruk.

Det er også forutsatt at rådet avgir uttalelser til myndighetene etter markaloven om prinsipielle problemstillinger i tilknytning til forvaltningen av Marka. Rådet kan selvfølgelig også overfor departementet fremme forslag til lov- eller forskriftsendring i tilknytning til markaforvaltningen.

Selv om Markarådet ikke har vedtaksmyndighet, må myndighetene etter loven også vurdere eventuelle uttalelser fra Markarådet i sin saksbehandling.



Bildet viser Grefsenkollen.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus sendte 25.06.2010 ut forslag til sammensetning, oppgaver og mandat for markarådet til utvalgte instanser, med mulighet for å komme med innspill til hvordan rådet skal sammensettes og hvilken rolle rådet skal ha. Fristen for å komme med innspill ble satt til 1. september 2010.

Innspill i saken med fylkesmannens anbefaling til sammensetning og mandat ble oversendt departementet 18. oktober.

Fylkesmannen presenterer to forslag til sammensetning av rådet:

- ett med 16 medlemmene der kommunene er representert med 6 medlemmer fordelt på fylker og geografi, eventuelt slik at representasjonen kan gå på omgang innenfor regionene og
- ett med 30 medlemmer der alle de 19 kommunene i Marka er med.

Miljøverndepartementet vil sende Fylkesmannens forslag til kommunene med en frist for synspunkter.

Vi ønsker et råd som kan spille en viktig rolle i arbeidet med å ha fokus på marka og at den kan brukes til glede for flest mulig.

Et viktig punkt er å få rådet til å fungere som et råd som kan være aktive overfor kommuner, fylkesmannen og departementet. Og unngå at rådet blir så omfattende og tungrodd at det mer ligner på et ting der fokuset mer går på interne avklaringer og mindre på kontakt og arbeid opp mot bruker, kommuner osv.

Veien videre



29

Bildet viser ansatte i Miljøverndepartementet på sopptur i høst

Hva vil vi særlig ha fokus på i året som kommer?

- få vedtatt forskrift om grensejusteringer,
- få i stand gode prosesser for vern av friluftsområder etter § 11,
- bruke tid på saker som vil kunne skape presedens.

Det er mange saker i marka nå. Vi håper at 2011 vil bringe oss over fra fokus på saker til aktive og positive tiltak i marka. Friluftslivets dag 5. september 2010, med mange tusen mennesker, viser hvilken betydning marka har for mange mennesker i Oslo, Akershus, Oppland, Buskerud og Østfold.